

Kari Trestakk.

Det var engang en konge som var blitt enke-mann. Efter dronningen sin hadde han en datter, som var så snild og så vakker at ingen kunde være snildere og vakrere. Han gikk lenge og sørget over dronningen, som han hadde holdt meget av, men til sist blev han lei av å leve enslig, og giftet sig igjen med en enkedronning, som også hadde en datter; men hennes datter var likeså stygg og slem, som den andre var snild og vakker. Stemoren og datter hennes var avindsyke på kongsdatteren, for det hun var så deilig; men så lenge som kongen var hjemme, torde de ikke gjøre henne noget, for han holdt meget av henne.

Om en stund fikk kongen krig med en annen konge og drog ut i leding; da trodde dronningen, hun kunde gjøre hvad hun vilde, og så både sultet og slo hun kongsdatteren, og var efter henne i hver krok. Til sist syntes hun all ting var for godt for henne, og så satte hun henne til å gjæte. Hun gikk da med buskapen og gjætte i skogen og

på fjellet. Mat fikk hun lite eller ingenting av; bleik og mager blev hun, og næsten alltid gråt hun og var sørgmodig.

I buskapen var det en stor blå stut, som støtt holdt sig så fin og blank, og den kom ofte bort til kongsdatteren og lot henne kjæle sig. En gang som hun satt og gråt og var utav det igjen, kom stuten bort til henne og spurte hvorfor hun var så sørgmodig. Hun svarte ingenting, men blev ved å gråte. «Ja,» sa stuten, «jeg vet det nok, enda du ikke vil si det; du gråter for det dronningen er slem mot dig, og fordi hun vil sulte dig ihjel. Men mat har du ikke nødig å sørge for; i det venstre øret mitt ligger det en duk, og når du tar og brer ut den, kan du få så mange retter du vil.» Det gjorde hun, hun tok duken og bredde den ut på gresset, og så disket den op med de fineste retter noen kunde ønske sig; det var både vin og mjød og søtkake. Hun kom nå snart i hold igjen, og blev så rød og rund og hvit, at dronningen og den tørrskranglete datter hennes blev både blå og bleike av sinne over det. Dronningen kunde slett ikke skjønne, hvordan stedatteren kunde komme til å se så godt ut på så dårlig kost; så sa hun til en terne, at hun skulde gå efter henne i skogen, og passe på og se hvordan det hang ihop, for hun trodde at noen av tjenestefolkene gav henne mat. Jenta gikk da efter i skogen og passet på, og så fikk hun se kongsdatteren tok duken ut av øret på den blå stuten og bredde den ut, så disket duken

op med de gildeste retter, som kongsdatteren gjorde sig til gode med. Det gikk jenta hjem og sa til dronningen.

Nå kom kongen hjem, og hadde vunnet over den andre kongen, som han hadde vært i krig med; det blev stor glede over hele slottet, og ingen var gladere enn kongens datter. Men dronningen la sig syk og gav doktoren mange penger, forat han skulde si hun ikke kunde bli frisk igjen, uten at hun fikk kjøtt av den blå stuten å ete. Både kongsdatteren og folkene spurte doktoren, om ikke noe annet kunde hjelpe, og bad for stuten, for alle holdt av den, og de sa at det fantes ikke make til stut i hele riket; men nei, den måtte slaktes og den skulde slaktes, det var ingen annen råd. Da kongsdatteren hørte det, blev hun ille ved og gikk ned i fjøset til stuten. Den stod der også og hang med hodet, og så så sørgmodig ut, at hun skar i å gråte.

«Hvad gråter du for?» sa stuten.

Så sa hun at kongen hadde kommet hjem igjen, og at dronningen hadde lagt sig syk, og at hun hadde fått doktoren til å si at hun ikke kunde bli frisk, dersom hun ikke fikk kjøtt av den blå stuten, og nå skulde han slaktes.

«Får de først livet av mig, så dreper de snart dig og,» sa stuten; «vil du som jeg, så reiser vi vår vei i natt.»

Ja, kongsdatteren syntes nok det var vondt å reise fra far sin; men det var enda verre å være

i hus med dronningen, og så lovte hun stuten at hun skulde komme.

Om kvelden, da alle de andre hadde lagt sig, stiltret kongsdatteren sig ned i fjøset til stuten; så tok han henne på ryggen og fór av gårde det forteste han kunde. Da nå folkene kom op i otta næste dagen og skulde slakte stuten, var den vekk, og da kongen kom op og spurte efter datteren, var hun også borte. Han sendte ut bud på alle kanter for å lete efter dem, og lyste efter dem fra kirkebakken, men det var ingen som hadde sett noe til dem.

Imens fór stuten gjennom mange land med kongsdatteren på ryggen, og så kom de til en stor kobberskog; trær og grener og blad og blommer og all ting var av kobber.

Men før de reiste inn i skogen, sa stuten til kongsdatteren: «Når vi nå kommer inn i skogen, må du ta dig vel i akt, så du ikke rører et blad av den engang, ellers er det ute både med mig og med dig, for her bor et troll med tre hoder, som eier den.»

Nei kors, hun skulde ta sig vel i vare og ikke røre noe.

Hun var så forsiktig og bøide sig til side for grenene og skjøv dem bort med hendene; men det var så trangskoget at det næsten ikke var råd å komme frem, og hvordan hun stelte sig, kom hun likevel til å rive av et blad, som hun fikk i hånden.

«Åu, au, hvad gjorde du nå?» sa stuten; «nå

gjelder det å slåss på liv og død. Men gjem bare bladet vel.»

Straks efter var de ved enden av skogen, og da kom det et troll farendes med tre hoder.

«Hvem er det som rører min skog?» sa trollet.

«Den er likeså mye min som din,» sa stuten.

«Det skal vi nappes om,» skreik trollet.

«Kan så det,» sa stuten.

Så rente de ihop og sloss, og stuten den stanget og spente av alle livsens krefter, men trollet slo like godt, og det varte hele dagen før stuten fikk ende på det, og da var han så full av sår og så ussel at han næsten ikke orket gå. Så måtte de hvile over en dag; og så sa stuten til kongsdatteren, at hun skulde ta det smurningshornet som hang ved beltet til trollet, og smøre ham med. Da kom han sig, og dagen efter ruslet de avsted igjen.

De reiste nu i mange, mange dager, og så kom de langt om lenge til en sølvskog; trær og grener og blad og blommer og all ting var av sølv.

Før stuten gikk inn i den, sa han til kongsdatteren: «Når vi nå kommer inn i denne skogen, må du for guds skyld ta dig vel i akt; du må slett ikke røre ved noen ting, og ikke rive av så mye som et blad, for ellers er det ute både med dig og med mig; det er et troll med seks hoder som eier den, og det tror jeg snaut jeg kan rå med.»

«Nei,» sa kongsdatteren, «jeg skal nok akte mig, og ikke røre ved det, du ikke vil jeg skal røre.»

Men da de kom inn i skogen, var den så tett og så trang at de næsten ikke kunde komme frem. Hun fór så varlig som hun kunde, og bøide sig til siden for grenene og skjøv dem bort foran sig med hendene; men hvert øieblikk slo kvistene henne i øinene, og hvordan hun stelte det, så kom hun til å rive av et blad.

«Au, au, hvad gjorde du nå?» sa stuten; «nå gjelder det å slåss på liv og død, for dette trollet har seks hoder og er dobbelt så sterkt som det andre; men bare pass på bladet og gjem det vel.»

Rett som det var, så kom trollet. «Hvem er det som rører ved min skog?» sa det.

«Den er likeså mye min som din,» sa stuten.

«Det skal vi nappes om,» skreik trollet.

«Kan så det,» sa stuten — og røk på trollet, og stanget ut øinene på det og kjørte hornene tvers igjennem det, så tarmene rant ut, men det slo like godt, og det varte i tre samfulle dager før stuten fikk livet av det. Men da var han også så ussel og opgitt, at han med nød og neppe kunde røre sig, og så full med sår at blodet rant. Så sa han til kongsdatteren, at hun skulde ta smurningshornet som hang ved beltet til trollet, og smøre ham med. Det gjorde hun, og så kom han sig; men de måtte ligge over og hvile en uke, før han orket å gå lenger.

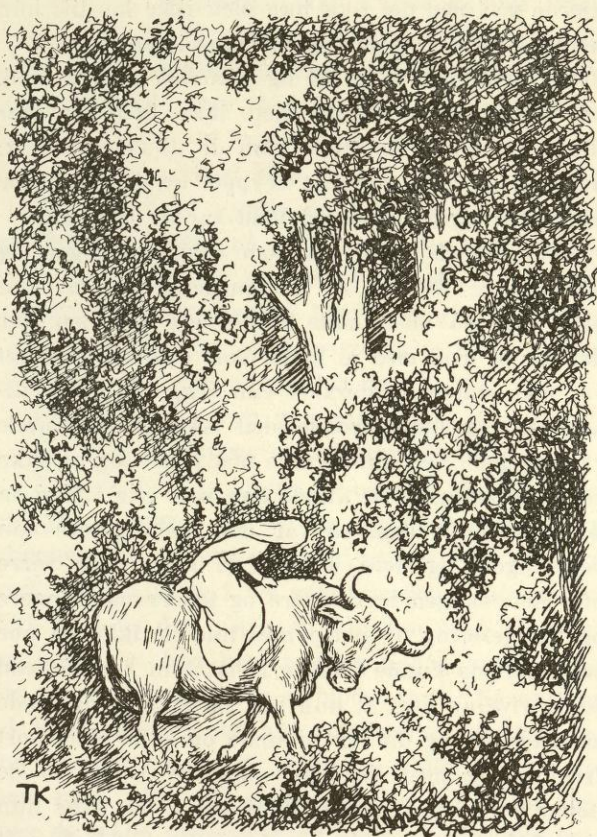
Endelig gav de sig på veien igjen; men stuten var skrøpelig enda, og det gikk ikke fort i førstningen. Kongsdatteren vilde spare stuten, og sa

at hun var så ung og lett på foten, hun kunde gjerne gå; men det fikk hun slett ikke lov til; hun måtte sette sig op på ryggen hans igjen.

Så reiste de i lang tid og gjennom mange land, og kongsdatteren visste slett ikke hvor det bar hen, men langt om lenge kom de til en gullskog; den var så gild at gullet dryppet av den, og trær og grener og blomster og blad var av bare gull.

Her gikk det like ens som i kobberskogen og sølvskogen. Stuten sa til kongsdatteren, at hun slett ikke på noen måte måtte røre ved den, for det var et troll med ni hoder som eide skogen; det var mye større og sterkere enn begge de andre til sammen, og stuten trodde slett ikke at han kunde rå med det. Nei, hun skulde nok passe sig og ikke røre ved skogen, det kunde han nok vite. Men da de kom inn i den, så var den enda tettere enn sølvskogen, og dess lengere de kom, dess verre blev det; skogen blev tettere og tettere og trangere og trangere, og til sist syntes hun de ikke på noe sett eller vis kunde komme frem; hun var så redd for å rive av noe, at hun satt og snudde og bøide sig både hit og dit for kvistene og skjøv dem bort fremfor sig med hendene; men alt i ett slo de henne i øinene, så hun ikke kunde se hvor hun grep henne, og før hun visste av det, hadde hun et gulleple i hånden. Hun var så hjertelig redd at hun gråt, og vilde kaste det igjen; men stuten sa hun skulde ikke, men gjemme det vel, og trøstet

Langt om lenge kom de til en gullskog.

henne så godt han kunde; men han trodde det blev et hardt basketak, og han tvilte på det vilde gå godt.

Rett som det var, så kom trollet med ni hoder; det var så fælt at kongsdatteren næsten ikke torde se på det.

«Hvem er det som rører min skog?» skreik det.

«Den er likeså mye min som din,» sa stuten.

«Det skal vi nappes om,» skreik trollet.

«Kan så det,» sa stuten.

Og så rent de ihop og sloss, og det var så fælt å se på, at kongsdatteren var nære på å dåne. Stuten stanget ut øinene på trollet, og kjørte hornene tvers igjennem det så innvollene valt ut; men trollet slo like godt, for når stuten fikk stanget ihjel ett hode, blåste de andre liv i det igjen, og det varte en hel uke, før han var i stand til å få livet av det. Men da var stuten så ussel og skrøpelig at han ikke kunde røre sig. Sår hadde han over det hele; han kunde ikke engang si så mye som at kongsdatteren skulde ta smurningshornet til trollet og smøre ham med. Men hun gjorde det likevel, og da kom han sig også; men de måtte ligge over og hvile i tre uker, før han var god for å gå videre.

Da reiste de så smått avsted, for stuten sa at de skulde litt lenger frem, og så kom de over mange store åser med tykk skog. Dette varte nå en stund, så kom de op på fjellet.

«Ser du noe?» spurte stuten.

«Nei, jeg ser ikke annet enn himlen og ville fjellet,» sa kongsdatteren.

Da de kom litt høiere op, blev fjellet slettere, så de kunde se videre ikring sig.

«Ser du noe nå?» sa stuten.

«Ja, jeg ser et lite slott langt, langt borte,» sa kongsdatteren.

«Det er nok ikke så lite enda,» sa stuten.

Langt om lenge kom de til en stor haug, hvor det var en tverrbratt bergvegg.

«Ser du noe nå?» sa stuten.

«Ja, nå ser jeg slottet tett ved, nå er det mye, mye større,» sa kongsdatteren.

«Dit skal du,» sa stuten; «straks nedenfor slottet er det et grisehus, og der skal du være. Når du kommer dit, finner du en trestakk; den skal du ta på dig, og gå frem til slottet, og si du heter Kari Trestakk, og be om tjeneste. Men nå skal du ta den vesle kniven din og skjære hodet av mig med; så skal du flå mig og rulle ihop huden, og legge den under bergveggen der, og inne i huden skal du legge kobberbladet og sølvbladet og gulleplet. Borte ved berget står det en kjepp; når du vil mig noe, så banker du bare på bergveggen der med den.»

I førstningen vilde hun ikke; men stuten sa, at det var den eneste takken han vilde ha for det han hadde gjort mot henne, og så kunde hun ikke annet. Hun syntes det var så inderlig vondt, men hun trælet og skar med kniven på det store

dyret, til hun fikk av hodet og huden, så la hun den sammen borte under bergveggen, og la kobberbladet og sølvbladet og gulleplet inn i den.

Da hun hadde gjort det, så gikk hun bortover til grisehuset; men alt som hun gikk, gråt hun og var rent utav det. Der tok hun trestakken på sig, og så gikk hun frem til kongsgården; da hun kom inn på kjøkkenet, bad hun om tjeneste, og sa at hun hette Kari Trestakk. Ja, sa kokka, det kunde hun nok få, hun kunde få lov til å være der og vaske op, for den som hadde gjort det før hadde nyss gått sin vei; «men når du blir lei av å være her, så stryker du vel din kos, du også,» sa hun. Nei, det skulde hun slett ikke.

Hun var både flink og snar til å vaske op. Om søndagen skulde det komme fremmede til kongsgården. Så bad Kari om å få lov til å gå med vaskevann til prinsen; men de andre lo av henne og sa: «Hvad vil du der? Tror du prinsen vil vite noe av dig, som ser slik ut?»

Hun gav sig ikke hun, men holdt ved å be, og endelig fikk hun da lov.

Da hun gikk opover trappene, ramlet det i trestakken, så prinsen kom ut og spurte: «Hvad er du for en?»

«Jeg skulde nok bære vaskevann til Dere jeg,» sa Kari.

«Tror du jeg vil ha det vaskevannet du bærer?» sa prinsen, og slo vannet over henne.

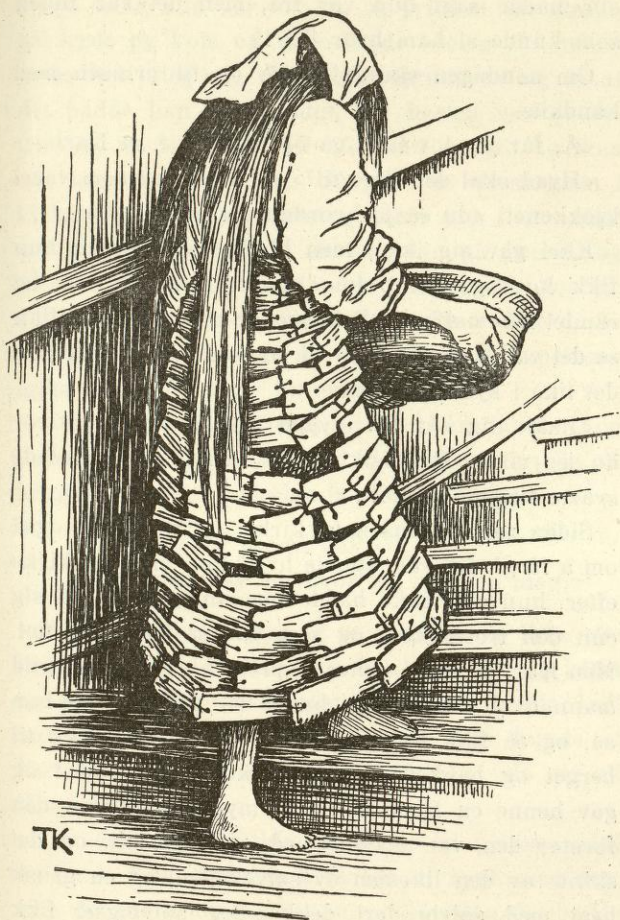
Med det måtte hun gå; men så bad hun om lov til å gå til kirken; det fikk hun også, for kirken lå tett ved. Men først gikk hun bort til berget og banket på med kjeppen som stod der, slik som stuten hadde sagt. Straks kom det ut en mann og spurte hvad hun vilde. Kongsdatteren sa, at nå hadde hun fått lov til å gå i kirke og høre på presten, men hun hadde ingen klær å ha på sig. Så kom han med en kjole til henne, den var så blank som kobberskogen, og hest og sâl fikk hun også. Da hun kom til kirken, var hun så vakker og gild, at alle undres på hvem hun var, og næsten ingen hørte efter det presten sa, for de så for mye på henne; prinsen selv likte henne så godt, at han ikke kunde ta øinene fra henne et øieblikk.

I det samme hun gikk ut av kirken, sprang prinsen efter og drog kirkedøren til efter henne, og så fikk han den ene hansken hennes i hånden. Da hun gikk bort og satte sig på hesten, kom prinsen efter igjen, og spurte hvor hun var fra.

«Jeg er fra Vaskeland,» sa Kari; og da prinsen tok frem hansken og vilde gi henne den igjen, sa hun:

«Lyst fore og mørkt bak,
så prinsen ikke ser hvor jeg ri'r hen idag!»

Prinsen hadde aldri sett make til hanske, og han fór både vidt og bredt og spurte efter det landet, den stolte damen som reiste fra hansken

„Jeg skal nok bære vaskevann til Dere, jeg.“

sin, hadde sagt hun var fra, men det var ingen som kunde si ham hvor det lå.

Om søndagen skulde én gå op til prinsen med håndklæ.

«Å, får jeg lov til å gå op med det,» sa Kari.

«Hvad skal det være til!» sa de andre som var i kjøkkenet; «du så jo hvordan det gikk sist.»

Kari gav sig ikke, men holdt ved å be til hun fikk lov, og så løp hun opover trappene, så det ramlet i trestakken. Prinsen fór ut, og da han fikk se det var Kari, rev han til sig håndklæet og kastet det like i synet på henne.

«Pakk dig nå, ditt stygge troll!» sa han; «tror du jeg vil ha et håndklæ som du har tatt i med de svarte fingrene dine?»

Siden reiste prinsen til kirke, og Kari bad også om å få gå dit. De spurte hvad hun vilde til kirke efter, hun som ikke hadde noe annet å ha på sig enn den trestakken, og som var så svart og fæl. Men Kari sa, hun syntes at presten var slik en gild mann til å preke; hun hadde så godt av det han sa, og så fikk hun da lov til sist. Hun gikk til berget og banket på, og så kom mannen ut og gav henne en kjole som var mye gildere enn den første; den var utsydd med sølv overalt, og det skinte av den likesom av sølvskogen, og en grusk hest med sølvbrodert dekken og sølvbigsel fikk hun også.

Da kongsdatteren kom til kirken, stod kirkefolkene utenfor på bakken ennå; alle så undres

de på hvad hun var for en, og prinsen var straks på ferde og kom og vilde holde hesten for henne mens hun steg av. Men hun sprang av og sa at det hadde han ikke nødig, for hesten var så vel temmet, at den stod still når hun sa det, og kom når hun ropte på den. Så gikk de allesammen i kirken; men det var næsten ingen som hørte efter det presten sa, for de så for mye på henne, og prinsen blev enda mer inntatt i henne enn forrige gang. Da prekenen var slutt, og hun gikk ut av kirken og skulde sette sig på hesten, kom prinsen igjen og spurte hvor hun var fra.

«Jeg er fra Håndklæland,» sa kongsdatteren, og i det samme slapp hun ned ridepisen sin; da så prinsen bukket og skulde ta den op, sa hun:

«Lyst fore og mørkt bak,

så prinsen ikke ser hvor jeg ri'r hen idag!»

Borte var hun igjen, og prinsen kunde ikke vite hvor hun var blitt av; han fór både vidt og bredt og spurte efter det landet, som hun hadde sagt hun var fra; men det var ingen som kunde si ham hvor det lå, og prinsen måtte da slå sig til tåls igjen.

Om søndagen skulde én gå op til prinsen med en kam; Kari bad om å få lov til å gå med den, men de andre minnet henne om hvordan det hadde gått sist, og skjente på henne for det hun vilde vise sig for prinsen, så svart og fæl som hun var i trestakken sin; men hun holdt ikke op å

be, før de lot henne gå op til prinsen med kammen. Da hun kom ramlende opover trappene igjen, fór prinsen ut, tok kammen og kastet den efter henne, og bad hun bare skulde pakke sig.

Siden reiste prinsen til kirken, og Kari bad også om lov; de spurte igjen hvad hun skulde der, hun som var så fæl og svart, og som ikke hadde klær så hun kunde vise sig blandt folk; prinsen eller noen annen kunde gjerne få se henne, sa de, så blev både hun og de ulykkelige; men Kari sa at de hadde nok annet å se efter, og hun holdt ikke op å be, før hun fikk lov til å gå.

Nå gikk det like ens som begge de andre gangene; hun gikk bort til berget og banket på med kjeppen, og så kom mannen ut og gav henne en kjole som var enda mye gildere enn de andre; den var næsten av bare gull og edelstener, og en gjæv hest med gullsydd dekken og gullbigsel fikk hun også.

Da kongsdatteren kom til kirken, stod presten og almuen på bakken ennu, og ventet på henne. Prinsen kom løpende og vilde holde hesten, men hun sprang av og sa: «Nei takk, det trengs ikke, min hest er så vel temmet, at den står still når jeg sier det.» Så skyndte de sig i kirken allesammen, og presten på prekestolen; men ingen hørte efter det han sa, for de så for mye på henne, og undres på hvor hun var fra, og prinsen var enda mere forelsket enn begge de andre

gangene; han sanset ikke noen ting, men så bare på henne.

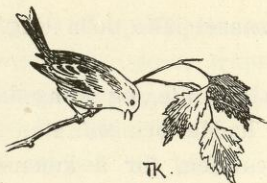
Da prekenen var ute, og kongsdatteren skulde gå av kirken, hadde prinsen slått ut et kvartel råttjære i kirkesvalen, for å komme til å hjelpe henne over. Men hun brydde sig ikke om det, satte foten midt ut i tjæren og sprang over; så blev den ene gullskoen sittende igjen, og da hun hadde satt sig på hesten, kom prinsen farende ut av kirken og spurte hvor hun var fra.

«Fra Kammeland,» sa Kari. Men da prinsen vilde rekke henne gullskoen, sa hun:

«Lyst fore og mørkt bak,
så prinsen ikke ser hvor jeg ri'r hen idag!»

Prinsen kunde da ikke vite hvor det hadde blitt av henne denne gangen heller, og så fór han i langsommelig tid omkring i verden og spurte efter Kammeland; men da ingen kunde si ham hvor det var, lot han kunngjøre, at den som kunde passe gullskoen, vilde han gifte sig med. Det kom da sammen både vakre og stygge fra alle kanter; men det var ingen som hadde så liten fot at hun kunde få på gullskoen. Langt om lenge kom den slemme stemoren til Kari Trestakk med datter si også, og henne passet skoen til; men stygg var hun, og så lei så hun ut, at prinsen nødig gjorde det han hadde lovt. Likevel blev det laget til bryllups, og hun blev pyntet til brud, men da de red til kirken, så satt det en liten fugl i et tre og sang:

„Et stykke av en hæl
og et stykke av en tå;
Kari Trestakkens sko
er full av blod!“

Og da de så efter, hadde fuglen sagt sant, for blodet sildret ut av skoen. Så måtte alle tjenestjentene og alle de kvinnfolk som på slottet var, frem og prøve på sig skoen, men det var ingen den vilde passe.

«Men hvor er Kari Trestakk da?» spurte prinsen, da alle de andre hadde prøvd, for han skjønte fuglesang, og kom vel i hug det fuglen hadde sagt.

«Å, hun da!» sa de andre; «det kan aldri nytte hun kommer frem, for hun har føtter som en gamp.»

«Kan være,» sa prinsen, «men siden alle de andre har prøvd, så kan Kari også.»

«Kari!» ropte han ut gjennom døren, og Kari kom opover trappene, og det ramlet i trestakken, som det var et helt regiment dragoner som kom farendes.

«Nå skal du passe gullskoen og bli prinsesse, du og,» sa de andre jentene, og lo og gjorde narr av henne.

Kari tok op skoen og satte foten i den så lett hun vilde, kastet trestakken av sig, og så stod hun der med gullkjolen på, så det skinte av henne, og på den andre foten hadde hun maken til gullskoen. Prinsen kjente henne straks, og blev så glad at han gikk bent bort og tok henne om livet og kysset henne; og da han fikk høre hun var kongsdatter, blev han enda gladere, og så blev det bryllup.

Snipp snapp snute, så er eventyret ute.